

Ze společnosti

Známy publicista a pracovník scénografického ústavu v Praze pan Jan Mikota poctil včera naši redakci svou návštěvou. Vzpomínal na 19. Jiráskův Hronov, který organizoval a rozhovořil se o současných problémech Jiráskových Hronův.

Při večerním představení vzbudila pozornost svým slušivým černým kostýmkem paní Zdena Buriánová, metodička OOD v Náchodě. — Redaktorka krajského rozhlasu Dana Čiháková měla na hrdle rozkošný náhrdelník a ve vlasech jablonecký diadém. Paní O. Lichardová, ved. klubu metodiků, nejenže rozdávala své přívětivé úsměvy, ale oslňovala herce na jevišti odlesky svých prstenů. — Pan doktor inženýr Langášek elegantně vstoupil do první lóže se svými saténovými límcí a bohatě zdobenými manžetami.

Redaktor Zpravodaje 38. JH má žraloka na botě.

15. SRPNA 68

- 17.00 a 20.00 hod. Závodní klub MAJ Slavie
Divadelní soubor Obvod. osvětového domu
Bratislava - Nivy
Leonid Andrejev:
TMA
Divadelní soubor Collage
vojenského útvaru Liberec
AFÉRA PLUKOVNÍKA ŘEDLA
- 19.30 hod. Uvítání souboru před Jiráskovým divadlem
- 20.00 hod. Jiráskovo divadlo
Studio amatér. divadla při divadle O. Stibora,
Olomouc
Pavel Dostál:
VÝTEČNÍCI
- 21.00 hod. ZK MAJ Slavie — taneční večer

SERGEJ JURSKIJ

Populárního herce moskevského divadla Sovremenik, Olega Tabakova, který si získal spravedlivé uznání v roli Chlestakova v pražském Činoherním klubu, vystřídal na letošním semináři o sovětském divadle, pořádaného šťastně v rámci Jiráskova Hronova, jeho dobrý přítel, tentokrát z Gorkého divadla v Leningradě, Sergej Jurskij. Má dokonce zvlášť blízký vztah k amatérskému divadlu, protože sám začínal jako herec amatérského studentského souboru na leningradské universitě, kde studoval práva. Ve třetím ročníku přestoupil na hereckou fakultu a po absolvování podstoupil tvrdé zkoušky u vedoucího režiséra Divadla Gorkého v Leningradě, nár. umělce Georgije Tovstonogova, který hodlal doplnit svůj herecký soubor mladými posilami. V silné konkurenci zvítězil a od té doby už má za sebou řadu velkých rolí, např. Ezopa ve Figeiredově hře Liška a hrozný, Tuzenbacha v Čechovových Třech sestrách a hlavně Čackého v Gribojedovově Hoři z rozumu. Tato inscenace patří k tomu nejlepšímu, co můžeme v sovětském divadle dnes vidět. Je to citlivá interpretace klasiky, ne nepodobná v základním přístupu Krejčovým inscenacím Čechova.

V současné době Jurskij režisuruje Hemingwayovu Fiestu ve svém divadle. Kromě divadelních rolí má za sebou tento třiatřicetiletý herec, a dnes už zasloužilý umělec, bohatou činnost televizní. K největším úspěchům patří televizní uvedení Evžena Oněgina. Z řady televizních rolí jmenujeme Ostapa Bendera v Ilfově a Petrovov Zlatém telátku — doufejme, že tento film uvidíme brzy i u nás.

K dobré tradici mladých sovětských herců patří re-
(Pokračování na str. 4.)

VÝTEČNÍCI ● 15 OPON ● 4,816 V ANKETĚ

Jiří Beneš a Leonard Walletzký, členové Prozatímního výboru SČDO jednali včera s panem Bertem Lindnerem, členem předsednictva AITA a generálním sekretářem AITA panem Schreiberem z Haagu. Jak nám sdělil Leoš Walletzký, proběhlo jednání úspěšně. Oba pánové z mezinárodní amatérské federace od roku 1965 očekávali, že dojde mezi mezinárodním svazem a československými svazy k dohodě. Podle sdělení pana Walletzkého je vstup obou národních svazů Československa do AITA věci formálních dohod a získání povinného poplatku 250 švýcarských franků za oba svazy ČSSR.

JEDNÁNÍ S AITA ÚSPĚŠNÉ

ÚVAHA PRO VOLNÝ DEN

Člověk vystupuje mezi lidmi jako kojenec, syn nebo dcera, jako batole, školák, zaměstnanec, bránc, cestující, pacient, člen, příslušník, občan, účastník, pozůstalý, manžel nebo manželka, navrhovatel nebo odpůrce, zákazník, stěžovatel, otec nebo matka, majitel, obyvateľ, provozovatel, uživatel, činitel, svědek, postižený, odsouzený, rehabilitovaný... Bezpočet rolí člověk absoluuje ve svém životě. V menší míře se jich ujímáme uváženě, většinou jsme do nich bez své vůle i proti ní navlečení, manipulovali.

Lze hovořit o dvou hlavních životních rolích: role člena rodiny a role člena pracovního kolektivu. Charakteristika role je v podstatě určena, pravidla hry rovněž. Při každém vybočení z role to zaskřípá; někdy k posílení účinku hry, mnohdy naplano. Také rámec dalších, průběžných rolí a rolíček, „štěků“, je dán, obvykle jaksi předem a „bez nás“.

Směřujeme ke svobodě. Anž bychom utkali z velkých životních rolí, jež nám byly svěřeny, toužíme i po rolích, jimž se můžeme oddat volně a spontánně, usilujeme o pravidla hry, jež bychom měli v rukou, hledáme lidi, kteří by byli s námi ve hře, srozumění s rozdělením rolí i s našimi pravidly — jdeme za divákem. Hrajeme divadlo.

Měl jsem živý sen

Barevný, širokoúhlý. Zašlý, šedozelený záves za zády, zřasenou vyruďlou oponu nad sebou jsem stál na jevišti před několika řadami křesel malého omšelého divadla. Neuvědomuji si, co se hrálo. Prošel jsem dvě věty, nebo snad jen tři slova... Verbální význam promluvy nebyl důležitý. Najednou se mne spadly všechny zábrany. Jeviště se proměnilo v jedinou soustředěnou bytost, která přijala mé sdělení nejvládnějšího životního pocitu. Uplynul nejméně rok a dodnes mě ten vysněný stav totální mezilidské komunikace fascinuje.

Lze jistě namítnout, že stavu souznění aktéra s diváky, posluchači je možno dosáhnout i v mimodivadelské oblasti. Ano, tam, kde se postupuje podle obecně přijatých pravidel hry, kde se dodržuje rozdělení rolí, kde se vytváří zvláštní, umělá atmosféra, například na základě sociálně vypjatého nebo náboženského mystéria. Což obě si konečně ve svém aranžmá zahrává s divadlem.

O herectví, o pocitech herce mohou jen snít. Divadlo však nabízí ještě další role: úlohu diváka.

Divák — tedy ten, kdo se dívá

Beru svou roli doslova. Myslím si, že můžeme s klidným svědomím pustit k vodě všechny ty snahy, aby byl divák „vtahován do hry“, aby se „aktivizoval“, podílel na nějakém špatném jednání. Dívát se, vybírat si, na co se chce dívat, pozorovat, mít přehled — a nebýt přitom zapleten do hry, v tom je kouzlo a přednost divadla. Stát se na chvíli mouchou, která sedí na lustru a dívá se, anž je nucena účastnit se konverzace. Také proto chodíme do divadla, abychom si na chvíli oddechli sami

Dr. Pavel Vavruha

od sebe a od svých nejbližších a „popáští“ se chvíli na těch druhých — což je ošvěřivé, zábavné i poučné.

Divadelní umění je živé, skutečné, možno říci „přírodní“. To proto, že pracuje s živými skutečnými lidmi a může tudíž mít také skutečné diváky, kteří se dívají na to, co se na jevišti doopravdy děje. Časopros-

V jednom divadle happeningu se diváckou záležitostí staly nohy mužů a žen, chodících za oponou, povytaženou metr nad jeviště. Jinde to byl automobil, lavička s milenci, lucerna, lidé zabývající se absurdními předměty. Buji tu diletanství a snobismus. Ale nepřehlédněte v té iniciativě potřebu vtrhnout do hry s novými objekty, významy a vztahy, s novými rolmi a pravidly.

Divácká žízeň je neuhasitelná. Nespokojí se hrami postavenými na aristoteleovských dramatických plánech, na konvenčních fabulích, na verbalismu. Nespokojí se hrami pečlivě „naučenými“ a bude žádat živé události s jednotlivými lidmi, dramatickou formulaci životního slohu dneška.

O ROLÍCH NEJEN NA JEVIŠTI

torové dimenze, plastičnost, barvy, zvuk jsou — ve srovnání s jinými oblastmi umění — kvalitativně blízké naší denní realitě. Film, televize takové hodnoty nevyskytuje.

Na televizi se můžeme koukat, pouštět si ji, ale sotva můžeme hovořit o televizním divákovi v plné bohatosti smyslu slova. Divadelní divák je jako člověk, který stojí v krajině před pohřbem, televizní divák je do okénka zpeřstuje pozorováním pomocí kukátka. Vlak z něho činí objekt, který je unášen krajinou. Nemůže se podle chuti rozhlížet, putovat zrakem jak se mu zachce. Mobilnost televizní kamery nahradí a omezi pohybovou aktivitu očí. Z určitého nedorozumění plyne snaha některých inscenátorů „zfilmovat“ divadelní představení. Jeviště se zahalí tmou, z níž se „štycháčkem“ vybere hlava, okenní rám, záda. Divák, jehož zrak je zbaven svobody pohybu, se brzy unaví.

Úkol divadla

Lidský rozměr divadla, jeho „přirodnost“ ústí do univerzality, syntetičnosti divadla jako oblasti svým způsobem střechové. Všechny lidské projevy kumulují stránku akusticko-slovesnou, vizuální, pohybovou, jež v umělecké transformaci představují oblast literární, hudební, taneční, výtvarnou. A právě touto cestou oborové rozbujelosti se divadlo dostalo do slepé uličky. Bylo, pravda, pohledné, literární vzbroučeno, dobře mu to mluvilo, služba mu velká gesta s hudebním doprovodem. Ale člověk-herce nedokázal v tom pestrém nánosu uhájit prioritu lidské autentičnosti. Přehlédlo se, že člověk na jevišti, třeba mlčící, může navodit víc sdělných významů, než ohňostroj literárních nebo výtvarných prostředků. Ne náhodou se do popředí dostala divadla hereckých osobností, „hereckých koncertů“, namísto scén s výpravnými inscenacemi.

Nezlezitelná kvalita diváctví: být přítom, když lidé žijí. Úkol divadla: najít a umět rozdat výstižné role, objevit výmluvná pravidla hry.

VÝTEČNÍCI

Dovolte mi, abych své dnešní hodnocení začal slovy autora muzikálu „Výtečníci“ — Pavla Dostála: „Když něco napíšu a lidi při tom smichy řvou, tak jsem nejšťastnější. Proto to vlastně všechno dělám. Proto a pro jakýsi stesk nad partou, která může být jen jednou, ale zůstane v člověku pořád, jsem napsal i Výtečníky. O svých kamarádech. A pro ně.“

Ba ne, Pavle, nejenom pro ně. I pro nás. Neboť já jsem byl také jedním z mnoha nadšených diváků, kteří vám po představení uspořádali takové ovace. Skutečně, to letošní Jiráskův Hronov ještě nezazil. Nabité divadlo, atmosféra dokonalého kontaktu: jeviště s hledištěm, potlesk, který mnohokrát přerušoval představení. Snad jen nějaký neuvěřitelně morosý a suchopár se mohl mračit nebo být nespokojen. A nebo snad je ještě někdo, kdo varovně zakývá prstem a řekne: ale soudruzi, tohle je ochotnické divadlo? A na Jiráskově Hronově? Co by tomu Mistr řekl? Odpovím vašimi slovy: když

bylo Aloisu Jiráskovi tolik co nám, tak chodil za holkama a psal jim básničky.

Ale povinností recenzenta je nepsat jen pochvalné ody, ale pokusit se představení zveřejnit a zhodnotit. Tedy co jsme včera viděli? Muzikál „Výtečníci“, jehož autorem je mladý olomoucký kabaretista Pavel Dostál. Hrálo Studio divadla Oldřicha Stibora z Olomouce, režisérem byl Kamil Marek, choreografem Jiří Čada a scénickým výtvarníkem Slavoj Kovařík. Nesmím zapomenout ani na hudební podíl Richarda Pogody.

„Výtečníci“ jsou opravdu divadelním muzikálem, podobně jako jim byli ve filmu „Starci na chmelu“. Představení má všechny nutné a potřebné znaky muzikálu. Dokonalé a logické propojení slovní, hudební a taneční složky; mluvené slovo velmi ústrojně přechází nenásilně v písničku a zase zpět, aniž by divák cítil jakýkoliv šev či neorganickou pauzu. A jestliže kdysi Jiří Suchý řekl, že je pro něj úkolem, aby se divák každých patnáct vteřin zasmál, pak se olomouckým podařilo tento náročný úkol stoprocentně splnit. Per-

fektní choreografie a taneční výkony snesou profesionální měřítka všech našich kamenných scén, které se takovouto typ divadla pokoušejí hrát. Sedmnáct kluků a holek se pohybuje po jevišti s velkou suveréností. Nesmíme zapomenout ani na mile sympatického pana školníka či učitelky sbor, který cítí, že o něj v téhle komedii ani tolik nejde, ale přesto chce být svým studentům důstojným partnerem. Během celého představení jsem se nemohl ubránit dojmům, že tahle prima parta z III.A má v nohou dynamit. Ale mylil by se, kdo by si myslel, že se na jevišti jen řadí a řadí. Můžete tam totiž vidět vynikající, citlivě udělané, krásné lyrické blues.

Ostatné výsledky ankety diváků se v případě tohoto představení vzácně shodují. Přitom se hraje jeden a půl hodiny bez přestávek, a když má být definitivní konec, nechce se vám ani věřit, že už jste v divadle tak dlouho. Dominává se, že toto představení nemá slabín. A i když je to vůči celé partě pro její vyrovnané výkony tro-

výteční

chu nespravedlivé, nemohu se nezmínit o výkonech obou protagonistů, to jest Pavla Dostála a Richarda Pogody, v rolích vůdců své třídy. Humor, lehkost a šarm, s jakým se po jevišti pohybují, je opravdu příkladný.

Soubor svým včerejším vystoupením jen potvrdil, že pověst, které ho před vystoupením provázela, nelhala. MILOSLAV KUČERA

Proč a také JAK

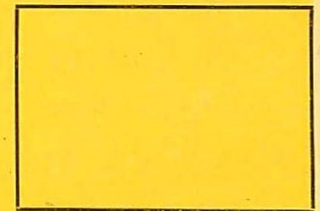
Zatím ještě v rozpačité podobě, ale už se zřetelnými obrysy, vystupují z dnešního dění JH určité aspekty, které je možno zjednodušeně nazvat negaci minulé praxe.

Dotkneme se nyní jediné věci, problému dnes a denně diskutovanému v kuloděch, v restauracích, v klubech i na ulici, který ovšem s předchozími úzce souvisí. Jde o výběr souborů na Jiráskův Hronov, hlavně však o samo kritérium tohoto výběru. Po mnoho let platí, že si soubor dobude „místo na slunci“, jestliže překročí určitou vysokou hranici kvality, docílí určitého tvůrčího standartu, anebo jestliže se vrhne do experimentování. To je snad správné potud, pokud je tato míra jednou z několika variant hodnotícího systému. Když tomu tak není, dochází k takové praxi, jakou známe všichni z minulých let. Mezi vyvolené se znovu a znovu dostávají ty soubory, kterým se již hodnotící laika podařilo přeskóčit a které si vzhledem ke svým možnostem udržují kondici. Skupina nejlepších, jakkoli ji lze fandit, nemůže být reprezentantem našeho ochotnického divadla. To je přece jiné. A tak pokus, dostat se do „reprezentativního kruhu“ nabývají často podoby nepoctivého hraní si na umění, ale jsou jenom šklebem, podvodem a falešnou přechytralostí. Bohužel, často právě tento rádobý tvůrčí přístup k dramaturgii, režii i herecké práci najde příznivou odezvu u hodnotitelů. Zdá se, že znojenská inscenace „Konec knihy VI.“ byla pokusem tohoto druhu a nebyla na Hronově pokusem jediným.

Ochotníci, třebaže jsou mnohdy v zajetí svých lokálních představ, dobře vědí, že se JH asi nikdy nestane přehlídkou levných inscenací, operetek, sentimentálních křtů, kterými se nyní hemží repertoáry souborů. Ale budou asi požadovat, aby se vedle 2–3 reprezentativních představení stalo jeviště Jiráskova divadla obrazem skutečné ochotnické činnosti včetně určitých chyb a nedostatků. Rozhodně nepřítai na přehlídce představení typu loňské Virginie Woolfové z Nymburka nebo poctivé a přesně vytvořené detektivky, anebo klopýtající inscenaci někoho či jiného klasika, než ambiciózní odpor profesionálního divadla.

Tim nechceme říci, že tato úvaha si osobuje právo vyjádřit mínění ochotnictva. Snaží se být pouze podnětem do diskuse.

Stanislav Šrámek

Fotografie plukovníka Ředla těsně před aférou. Foto Collage.

Pozn. redakce: Na naší žádost o fotografie z představení nám soubor napsal, že žádné nemá, protože je to chudý vojenský soubor. Přijměte tedy alespoň toto jako náhradu. Snímky v čísle jsou jen z Andrejevovy Tmy.

(Dle J. Vavříčky) Jsou tak dychtiví návštěvníci diskusních klubů, že od 9. hod. do oběda jim nestačí a vyžadují pokračování diskusí. Včera odpoledne pokračoval diskusní klub pod vedením S. Trávníčka. V dychtivosti nejvíce vynikli včera ochotníci ze Severočeského kraje, kterých do klubu přišlo nejvíce.

POŠKOLÁCI

Včera bylo odevzdáno nejvíce hlasovacích lístků. Celkem 752. Podle názoru diváků získal muzikál tuto hodnotící stupnici:

1) nadšený	638
2) velmi spokojený	97
3) spokojený	11
4) nespokojený	5
5) zklamán	1

Celkové pořadí souborů:

- 1) Výtečníci 4,816 - 2) Bankovní jubileum, Na hlavní silnici 3,824 - 3) Člověk pro všechny časy 3,554, - 4) Ženitba 3,508 - 5) Konec knihy VI. 2,674.

Žádáme čtenáře o laskavou omluvu za špatné zveřejnění průměru u Ženitby. Zpracované výsledky nám jsou předávány pozdě v noci a redakce nemá možnost provést kontrolu. Děkuje za pochopení.

ANKETA

Zástupci okresního výboru SDOČ z Berounska, účastníci 38. JH, prozradili zástupcům prozatímního výboru SDOČ, že k zajištění účinné propagace svazu, získání nových souborů do řad SDOČ i k zajištění hmotných potřeb okresního výboru připravují vytvoření celookresního divadelního souboru, který cca ve 40 místech okresu sehraje divadelní hru. Provedou i náborové zájezdy mimo obvod okresu. Větší částku z celkového výtěžku všech představení věnují ústřednímu výboru svazu.

Milý a jediný zklamáný diváku

Tobě patří těchto pár řádek, protože Tyš byl opravdu jediný ze 752 nadšených, velmi spokojených a spokojených (a 5 nespokojených), kteří se uče výborně bavili, umírněně i zcela nehorázně řehotali na „Výtečnících“ Pavla Dostála.

Tobě píšu, protože je mi Tě líto! Ty jsi totiž zřejmě nikdy nebyl mladý v tom pravém slova smyslu.

Tobě už zřejmě nemůže udělat radost nic a smát ses už asi taky zapomněl, (pokud jsi to kdy uměl...)

Možná, že se mýlím (a kéž bych se mýlila!), ale Tebe by snad potěšila jen jedna jediná věc: zvrát toho, co nám všem normálním, ze svobodného života se radujícím člověkem a člověčkům působí už od ledna radost nesmírnou a o co jsme se v posledních týdnech přímo úzkostlivě tráslí. Jsi dnes už ale skoro sám; v tom — i v tom! My všichni se chceme kromě každodenních trablů taky smát. Bezstarostně a jednou provždy! A budeme si přát — ať se Ti to líbí nebo nelíbí — další „Výtečníky“ a další Pavly Dostály!

Jana P.

SERGEJ JURSKIJ

(Dokončení ze str. 1.)

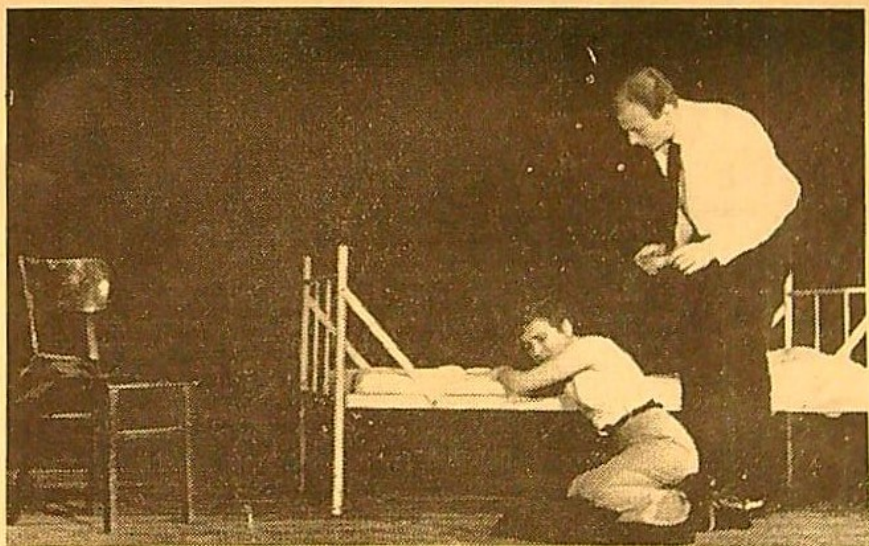
citátorská činnost. V přeplněných mládežnických klubech, stejně jako ve vyprodaném Čajkovského sále v Moskvě, recituje Sergej Jurskij své nejoblíbenější autory, Puškina, Jesenina, Burnse i prózu Zoščenkova, Čechovova, Maupassantovy povídky apod. V březnu při zájezdu Gorkého divadla v Praze s úspěchem vystupoval v pražské Viole. Také účastníci diskusních klubů Jiráskova Hronova a semináře o sovětském divadle v pondělí vyslechli v jeho podání Puškinova Hraběte Nulina a úryvek z Evžena Oněgina. Na rozdíl od starší herecké sovětské generace Sergej Jurskij dává přednost úspornému civilnímu projevu, který má blízko k našemu.

Organizátoři seminářů o sovětském divadle měli tedy po dvakrát opravdu šťastnou ruku. Loňská návštěva Olega Tabakova a letošní účast Sergeje Jurského soustředila na těchto akcích skutečně výrazné herecké osobnosti, které pomáhají vytvářet moderní sovětské divadlo. Není snad potřeba připomínat, jak právě taková setkání potřebujeme.

ALENA MORÁVKOVÁ

UNIV. PROF. DR. JAN KOPECKÝ — dnešní náměstek ministra kultury a informací, napsal o knize arch. ing. M. Kouřila „Rozhovor o scénografii“ m. j. „Pokládáme za důležité, že výklady akcentují funkční postavení výtvarníka, služební začlenění scénické výpravy do syntetického jevištního a divadelního díla. Že dále autor udržuje v čtenáři trvalé vědomí o herci, jako hlavním činiteli jevištní akce, k němuž musí veškerá práce výtvarníka směřovat, a že rovněž nikde neztrácí zřetel k tomu, že divadelní dílo je společným dílem jeviště a hlediště, herců a diváků. Zdůrazněním „dvojjakosti divadla“, dialektického života fiktivního a reálného, vnáší tak Kouřilova knížka vědomí o specifickosti divadla do prostředí amatérských divadelníků a dělá tak cennou práci pro pochopení tohoto rysu divadelního umění.“

ROZHOVOR O SCÉNOGRAFIÍ je 63. svazek Knihovny divadelního prostoru. Má 108 stran, 24 obrázků a ilustrací. Obálka a grafická úprava Jiřina Holzerová. Redigovala Eva Jirásková. Cena Kčs 40.—. Publikaci možno objednat přímo u vydavatele na adrese: Praha 2, Vinohradská 2. — Scénografický ústav.

ZÍTRA:

- 9.00 Diskusní kluby a volná tribuna
- 16.00 Jiráskovo divadlo
Lidové dramatické divadlo
Novozybkov
E. Janovskij:
ZURIVOST
- 19.30 Uvítání souboru
před Jiráskovým divadlem
- 20.00 Lidové dramatické divadlo
Novozybkov
N. V. Gogol:
ŽENITBA
- 21.00 ZK MAJ Slávie — taneční večer

Upozorňujeme, že začátek prvního představení sovětského souboru hry E. Janovského ZURIVOST, je již v 16.00 h. v Jiráskově divadle. (Nikoliv jak je uvedeno na některých vstupenkách v 17.00 hodin)!

Zpravodaj 38. Jiráskova Hronova — Vydává štáb 38. JH — Redakce: Petr Průša, Stanislav Šrutek —
Tiskre: MTZ 413, provoz Hronov